

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 4. Vtrum confessarius, qui ex ignorantia vincibili, seu graviter culpabili, non præcepit pœnitenti restitutionem ad illam, eo non restituente, maneat obligatus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

QVÆSTIO IV.

*Utrum confessorius, qui ex ignorantia
tibi, seu graviter culpabili, non pœni-
tenti restitutionem, ad eam, qui
non restituente, maneat ob-
ligatus?*

Negativam sententiam defendit Gaspar
Hispanus in addit. ad sam. Caput ubi
Duaci anno 1613. verb. Restitut. fol. 60. ubi
quitur M. Marcus Serra 2. 2. q. 62. art. 7. ubi
fol. mibi 227. in editione Valentini anno 1643. ubi
* De confessoris, qui tacet, & non pœnitentibus ut restituat, quæ restitueretur,
&c. si tacet ex ignorantia crassa, & obsti-
ta, inquit Navarrus, manere obligatos ad restitu-
dum. P. Lessius hoc limitat ad eos, qui ex omni-
ram habent animarum, ut sunt Episcopi, & Pa-
chi: nam Religiosi non tenentur, &c. Sed neque
neque illos ad restitutionem teneri, etiam obli-
gabiliter omiserint obligare pœnitentem ad restitu-
dum, multorum est sententia, quos refert & laqueat
Diana 1. p. tr. 2. m. 3. ref. 1. Nam confessorum non
netur ex iustitia prospicere temporalibus creditum
bonis, cum ab eis mercedem non accipiant: sed solum
tenetur ex charitate, & religione, procurare totam
spirituale pœnitentis, quod si negligat, non obli-
do illum ex ignorantia vincibili ad restitutionem,
peccabit quidem contra religionem, sed non contra
iustitiam, sicque non tenebitur ad restitutionem,
nisi forte illi consulat ut non restituat, nam tunc
consulens ad restitutionem tenebitur, juxta dictam
conclusionem secundam. * Hæc M. Serra. Hæc
tentiæ fundamenta paulo antea ipse jecerat, contra
nonnullos asserentes, ex violata charitate, contra
obligationem restituendi, eo quod indirec-
injusta damnificationis proximi. Quos respicit
scriptis verbis M. Soti 4. de iustitia, quest. 7. art. 1. U-
bi sic: Melius tamen Sotus, & reliqui negant, in illa
Soto ubi supra) persistendum namque est in illa
asserere regulam, quod sola contaminata charitas, & ius-
tia violatur, necessitatem restitutionis non inducit.
Sotus: quem sequitur Serra, ubi supra de cent. cau-
sam indirectam injuste damnificationis non tenet
restituere, nisi ex iustitia sit obligatus ad restitu-
dum. * Ex quo principio, ut vidimus, confessorum
non obligantem pœnitentem, ab onere restituendi
eximit: cujus proinde sententia, Doctores contra
præmissis inherentes assenti debent. Ideoque non
tuentur Suarez, Rebellus, Gaspar Hurtado, Lessius
Thomas Sanchez, & alii, quos sequuntur Diana
par. tr. 16. ref. 1. & Leander à Sacramento. tom. 2. p.
de Pœnit. disp. 11. quest. 138. Quibus adde Filippum
tom. 1. tr. 7. cap. 12. quest. 7. num. 634. Egidium de
gram. disput. 8. dub. 17. num. 144. Bonacinum de
disp. 1. quest. 2. puncto 11. num. 13. Maldenium 2. 2. q.
cap. 3. dub. 24. Reverendiss. P. Delgadillo tom. 1. de
nit. cap. 19. dub. 43. Et Fr. Franciscum à Jesu Maria,
Carmelitanum Excalceatum, & in Religiosis
Ordinis bis Dissinctorum Generalem 1. part. cap. 1.
Theologia Morali tr. 6. de Pœnit. cap. 12. punct. 4. fol. 14.
quos sequitur Marcus Vidal in Arca salutari, tr. de Sacra-
pœnit. inquis. 12. num. 7. & 8. dicens esse communem
2. Quo

prædicta approbatione Episcopi censi idoneus,
& eligibilis ab alio Parocho per Jubilæum, aut
Bullæ privilegium. * Hæc Henricus quibus ut pa-
tet contra Hurtado aperte pugnat. Pro ejus verò
sententia in gloss. lit. E. Patres Dominicani supra ci-
tatos, & Doctores alios adducit, dicens: * At
Mancius, Gallo, Fr. Medina, Bannez, Sebastianus
Perez Episcopus Oxomensis, Doctor Petrus Marti-
nez Complutensis ajunt, idoneum esse jure Licen-
tium in Theologia, aut Canonibus, quia Acade-
mia jam nomine Papæ examinavit, & Lector Theo-
logiæ, aut egregius Prædicator publicus. * Insu-
per infideliter etiam refert Hurt. pro sua sententia
Egidium Trullench. in expos. Bullæ lib. 1. §. 7. cap. 1. dub.
4. n. 5. quia ibi nil de hac questione. Illam verò ex-
agitat dub. 1. nu. 6. & ab impostura se purgat apertis-
simis verbis, dicens: * Concilium expresse requirit
approbationem factam ab Episcopo, ita ut non suf-
ficiat, quod quis sit Doctor in Theologia, vel jure
Canonico; aut quod communi consensu judicetur
ad istud munus idoneus, quia voluit Concilium ta-
lem approbationem ex jurisdictione, & judicio E-
piscopi pendere, sicut pendet Parochorum institu-
tio, omnemque exceptionem exclusit, cum simpli-
citer dixerit: Nullum etiam Regularem, &c. adeo ut
nemo ratione doctrinæ, aut sanctitatis, aut dignita-
tis cujuscumque excipiendus videatur, nisi habeat
Parochiale Beneficium. * Hæc Trullench.

13. Denique non nisi per summam calumniam
pro sua sententia adduxit Thomas Hurtado, Ema-
nuel Rodriguez in addit. ad Bullam Cruciatam, §. 9. m. 4.
ibi enim solum asserit, approbatum ab Episcopo ut
idoneum, non censens jurisdictionem, posse eligi
virtute Cruciatæ, vel Jubilæi, quidquid alii con-
tradixerint. Verba ejus sunt: * A la qual duda
se responde, que basta la dicha aprobacion, co-
molo dize Cano, al qual sigue Gutierrez, y otros
hombres doctos, porque la Bula, y el Concilio
Tridentino solamente pide, que el Confessor sea
aprobado: y el juzgar a uno por idoneo, y apto
para confesar, es una muy verdadera aprobacion:
por lo qual el aprobado desta manera puede por
virtud de la Bula confesar, & por virtud de otro
privilegio, & costumbre de jurisdiccion actual. *
Hactenus Manuel Rodriguez de approbato ab E-
piscopo, non commissa Episcopali in suas oves ju-
risdictione; ubi nec verbum de questione præsen-
ti pro Doctoratis in jure Canonico, vel Theolo-
gia, quos neque hic, neque alibi, jure ipso ap-
probatos, & per Bullam Cruciatam eligibiles tradi-
dit. Authores alios, quos pro se allegat Hurtado
videre non licuit, forsitan non meliori fide illos ci-
tat. Nec ejus sententia sustineri potest, sed
potius ex ipso, sicut ex Llamas juxta præ-
scriptum Expurgatorii indicis ex-
pungenda est.

(†:)

2. Quorum unum est fundamentum ex doctrina subtilis Scoti, M. Soti, & aliorum ubi supra petitur, & à M. Serra probatum, nempe obligationem restitutionis solum oriri ex violatione iustitiæ contra personam damnificatam, confessarius autem ex officio, vel nulli ex iustitia, vel soli pœnitenti tenetur, non illius creditoribus, quia non temporalibus istorum bonis, sed spiritualibus illius, ex officio prospicere debet. Et sic in terminis tradit Card. de Lugo *disp. 22. sct. 3. num. 67.* dicens: *Quod est communis jam sententia; & plures pro illa referunt*

S. I.

Animad-versio in Baronium.

3. His prædictis, Vincentius Baronius in opere contra Amadæum, *disp. 2. sct. 3. fol. 244. in fine*, nullum invehitur, dicens: **Immerito prædicta quæsiisse ex M. Serra, & ex Gaugericus Cajetani interpretare, quia hi auctores eam non tuerentur.** Sed aperte fallitur: ut constabit legenti verba M. Serra supra data, *num. 1.* Et quæ ex Gaugericus, ubi supra citato subnecto. **An ergo, inquit, confessarius non injungens pœnitenti restitutionem, ubi debet, teneatur ipsam restituere, &c. Navarrus affirmat sequitur Rosellam, & Angelum. Idem Toletus: sed videtur distinctione opus esse. Vel enim confessarius habet se merè negativè circa restitutionis injunctionem, sicut mutus: & sic non videtur obligari per illam tacentiam, etiam si sponere, & ex malitia omittat consulere. Quia mutus, ut hic docet author (nempe Cajetanus) non tenetur restituere, nisi quando debet consulere ex officio, sive (quod idem est) ex iustitia. Confessarius autem etiam si aliquando tenetur admonere pœnitentem ex iustitia, tamen iustitia illa non est respectu terti, qui dampnum patitur, sed dumtaxat respectu pœnitentis.** Sic ibi. Quoad hos ergo auctores non potuit apertius Baronius de falsitate convinci. In reliquis autem sic infurget. **Incredibilis esset temeritas, & audacia, futilibus nescio quibus distinctionibus, unde onus restitutionis reperatur, ab illo liberare Sacerdotem, quod soli pœnitenti, quoad bona spiritualia sit ex officio adstrictus, etiam si suo (attende) non solum silentio, quod satis grave peccatum est, sed etiam suo consilio, causa sit damni à pœnitente illati aliis, &c. Quis neget confessarium hujus consilii auctorem, si inde pœnitens credat se ab hoc onere restitutionis exemptum, ut non sit à Sacerdote monendus sui officii, vel restitutionis, loco pœnitentis à confessario faciendæ? Qui hoc negaverit, nescio an ullum sit admissurus juris naturalis principium.** Sic Baronius.

4. O felix homo, nullus tibi hostis. Ubi apud Amadæum citatum inveniisti auctorem ullum assententem, eum qui suo consilio eximit pœnitentem ab onere restitutionis, ad quam teneri censeri, seu quempiam alium, qui sic est causa damni aliis illati, non manere ejus loco adstrictum restituere? Nullibi profectò: quia hoc delirium in nullius mentem venit. Et quod in Baronii, valde miror, cum ipsemet ubi supra opinionem ab Amadæo ex aliis excerptam referens, sic scribat. **Eximit ab omni restitutionis onere confessarium, qui ex ignorantia vincibili, pœnitenti non injungit restitutionem bonorum, quæ injustè possedit. Non ergo de confessario consulente omissionem restitutionis, sed de non præcipiente pœnitenti restitutionem, ad quam tenetur, quæstio procedit. Hunc autem ab*

omni restitutionis onere exemptum esse, docent M. Serra, Gaugericus, & reliqui Doctores citati, ut eorum collatis locis apertissimè constat. Omnes verò uno ore, & calamo uno, confessarium consulentem pœnitenti, ne restitrat, si ex ignorantia culpabili errorem commiserit, ad restituendum, ejus loco, obligant, utpotè iustitiæ violatorem. Aliud enim est consulere dampnum, aliud non impedire: illud contra iustitiam esse, omnes fatentur, ideoque & obligationem restituendi. Istud verò in non obligato ex iustitia ad impediendum (ut in hoc casu, secundum citatos auctores, contingit) soli charitati, aut religioni opponitur. Quo semel statuto, constans est apud fere omnes conclusio, in cuius præsidium, ut verbis, fideliter exscriptis, ostendi, meritò vocati sunt M. Serra, Gaugericus, & reliqui supra citati. Quæ ergo Baroni, auctores illi sunt, quos incredibilis temeritas, & audacia insimulas? Qui, quos criminalis, quod futilibus distinctionibus ab onere restitutionis liberent Sacerdotem, qui non solum silentio, sed etiam suo consilio causa sit damni à pœnitente illati aliis? Nulli profectò. Uquid ergo hostem hincisti? Ut calumniam instrueres? Apage.

S. II.

Probabilior sententia.

5. Quamvis valde mihi probabilis sit opinio M. Serra, & aliorum eximentium ab omni restitutionis onere, confessarium, qui ex ignorantia graviter culpabili solo silentio est causa indirecta damni illati, seu non impediens, cum posset admonendo pœnitentem de obligatione restituendi, qua tenetur: nihilominus contraria sententia probabilior videtur, quam tenent M. Nugnus in *Addit. ad 3. part. tom. 2. q. 8. art. 4. dub. 4.* Zanardus in *direct. præcept. 7. cap. 26. dub. 3.* Sylvester, *verb. V. supra 7. q. 2. in fine.* Ubi ait teneat ad restitutionem confessarios absolventes eos, qui tenentur restituere, si ex denegatione absolutionis fuisset facta restitutio. Et Navarrus in *manuali, cap. 17. num. 22.* Qui ait confessarium tacentem ex ignorantia crassa, & affectata, manere obligatum restituere, si pœnitens non restituat. His acquiesco, nam quando ex circumstantiis constat pœnitentem ignorare, vel dubitare de obligatione restituendi; silentium confessarii æquale est consilio, seu sententiæ eximenti pœnitentem ab onere restitutionis: se etenim habet, ac si expressè diceret: *Non teneris restituere*, & indocti omnes ab obligatione restituendi æquè se liberos credunt, sive silentio, sive consilio, confessarii iudicium ipsis innotescat; ergo non aliter sentire debemus de confessario tacente, quando tenetur admonere pœnitentem de obligatione restituendi, ac de consulente ut non restituat, seu dicente non esse obligatum. Idem hanc sententiam ultra citatos jure tuerentur Navar. Medina, Clavis Regia, Salon, Aragon, P. Molina, & alii apud Bonacinam ubi *sup. num. 15.* P. Layman, *tom. 1. sct. 5. de just. tract. 2. cap. 2. num. 4.* Toletus *lib. 3. cap. 16. n. 13.* Rosella, Angelus, Petrus de Navarra, & alii apud Lelsium *lib. 2. de just. cap. 13. dub. 10. n. 77.* Qui optimè tradit *cap. 7. num. 3.* cum Joanne de Medina confessarium Theologum, vel juristam, qui ex ignorantia graviter culpabili dixerit contra quempiam esse licitum, qui revera est illicitus, teneri ad restitutionem damni sequuti, nec aliter Magistrum, vel confessarium eximi posse ab hoc onere, quam habendo evidentiam moralem, (aut probabili-

lem opinionem) quod licet possit pœnitens restitutionem omittere, aut quidpiam aliud efficere, ex quo damnum proximo vidit imminere; quia cuilibet est jus, ne in ejus præjudicium alter decipiatur, cui principio innixus Marcus Vidal, ubi supra, suam sententiam limitat, dicens: Confessarius, qui malitiosè non admoneret pœnitentem de obligatione restitutionis, ad hanc teneri, quia dolus ex natura sua est injustus ei, in ejus præjudicium cedit, & idè ut causa indirecta damni facit contra justitiam. Unde ni opinione probabili ductus confessarius, vel doctor procedat, non solum graviter delinquet, in consilio, vel doctrina tradendis, vel omittendis, sed ab obligatione restituendi eximi non poterit, nisi fortè pœnitentem potentem restituere postea doceat, quid debeat facere, & de errore in confessione commissio, vel in consilio præstito admoneat. In hoc enim casu soli pœnitenti, & non confessario imputabitur, si ille restitutionem omittat, ut bene ait Lugo *disp. 22. sect. 3.*

QVÆSTIO V.

An confessarius muneri suo satisfaciat, interrogando pœnitentem, an doceat de peccatis, & affirmanti credere debeat?

1. **R** Em hanc in disputationem adduco, quia Theologaster (nescio quis) opinionem affirmativam eximii Doctoris Francisci Suarez *tom. 4. in 3. par. disp. 32. sect. 2. num. 2.* aulius est fugillare. * Quando pœnitens, inquit Suarez, non habet sufficientia signa doloris, potest, & debet confessarius interrogare pœnitentem, an ex animo detestetur peccatum? Cui affirmanti credere tenetur, & hoc idem dicendum est de proposito in futurum, quando ex confessione non oritur specialis aliqua obligatio restituendi, vel relinquendi occasionem proximam peccandi, sed solum communis, & generalis obligatio non peccandi de cætero. * Sic ille supra, & iterum *tom. 2. de Relig. lib. 3. cap. 8. nu. 7. ibi:* * De proposito credendum est pœnitenti, non obstante quacumque præcedenti frequentia, & inconstancia ejus, quia licet potest mutari in malum, ita etiam in bonum, & ipse est sui accusator, defensor, & testis. * Hæc est sententia P. Suarez innixa principio apud Theologos indubitato, scilicet, in rebus merè spectantibus ad forum conscientie, pœnitenti pro se, & contra se credendum esse.

2. Quapropter ejusmodi sententiam pluribus in locis tenui aperte D. Thomas, ut jam ostendo. *Quodlibeto 1. art. 12.* * Respondeo, dicendum, quod in foro judiciali creditur homini contra se, sed non pro se: in foro autem pœnitentiæ creditur homini pro se, & contra se. * Et ad secundum. * Dicendum, quod spiritualis pastor vultum pecoris sui debet diligenter agnoscere, considerando exterius vitam ejus, sed per modum confessionis non potest diligentius scrutari, sed oportet, quod credat ea, quæ lib: à subdito dicuntur. * Idem tradiderat in 4. *disp. 17. quæst. 3. quæst. unc. 5. ad secundum, ibi:* * Quantum ad hanc cognitionem, non potest majorem certitudinem accipere, quam ut subdito credat, quia hoc est ad subveniendum conscientie ipsius; unde in foro confessionis creditur homini pro se, & contra se. * Hæc D. Thom. quem sequuntur communiter discipuli, Turrecremata

cap. Quem pœnitentem de Pœnit. disp. 1. n. 18. M. Balthasar *in Armilla, verb. Absolut. nu. 30. M. Tabo* na *ibidem quæst. 2. nu. 45.* & alii, quos citat Joannes Sanchez *in Selectis, disp. 8. n. 1. & disp. 10. Quibus adde Fillucium tom. 1. tract. 7. num. 154.* Dicastillo de Pœnit. *disp. 10. dub. 29. n. 171.* ubi pœnitenti affirmanti, se habere retractationem, & positum non peccandi credendum est. * Et Henricus de Murcia, dicens esse communem, in *disputationibus fides habenda est de vero proposito emende, in 1. 2. D. Thomæ, disp. 1. resolut. 10. lib. 2. ubi* * Pœnitentia de aliis, quæ contra se, & pro se dicit, ut notat Thom. *Opusculo 26 art. 6.* Henricus super, & communiter Doctores. * Cui consonat Michado *in sententia Doctorum, 1. fol. 606.* ubi ex communi ro dolor de suis peccatis, non debet excludi beneficio de la absolutione. Acerca de lo qual se está a lo que el dixere, y debe darle el Confessor, como en todas las demas cosas, que conati, en su favor dixer. *

3. Hanc communem sententiam omnino teneo, cum propter rationem D. Thomæ super adductam; tum quia, ut ait Thomas Sanchez *in Matrim. disp. 45. n. 2.* nemo ita salutis suæ immensum præsumitur, ut querens Deo reconciliari, in mentis foro falsum deponat, & ita, inquit, fatetur contra se. * Dicitur consonant M. Sotum 4. *disp. 18. quæst. 2. art. 1. vers. At postquam de confessarii interrogationibus præteritis, (utrum teneantur interrogare pœnitentem) ait, Responderetur, & est notandum, quod etiam per se confessarii non est interrogare, sed ad pœnitentem, & inferius. Igitur prudentia sacerdotis sit, ubi pœnitens cordatus apparet, neque tam facina peccatorum onustus, dicique se diligenter fecisse pro sua virili, & judicio suo, nullius esse obitum delicti, nil amplius interrogare. * Si vero tanta prudentia præditus non appareat, nec tanta conscientie curam gerere. * Ea, inquit, profusius interroget, quæ secundum suum statum, & officium verisimile est incurrisse, extra molestem ministrationem rationum. * Quæ observare oporteret confessarium, ne pœnitentibus molesti sint.*

4. Rogabis, an etiam debeat confessarius cedere pœnitenti offerenti relinquere occasionem proximam peccandi, & ejus proposito cœtus absolvere: Ut respondeam, suppono, eam de occasione proximam peccandi, quæ ex suo generalis est, ut frequenter homines simili conditione peccatum mortale indicat, vel experientia conuenit hoc hominem talem effectum habere: potest enim contingere, ut respectu unius occasio proxima sit, quæ respectu alterius talis non est. Videatur Suarez *disp. 32. sect. 1. n. 4.* Hinc aliqui apud Card. de Lugo *disp. 10. sect. 10.* occasionem proximam peccandi debent Quæ nunquam, vel ferè nunquam utitur homo, ad peccatum: & ita cum Sanchez de Matrim. *lib. 9. disp. 1. num. 6.* Navarro, Suarez, Corduba, Trullencio, & alius, eos citans explicat Leander à Sacram. *lib. 1. cap. 9. 32.* Utramque explicationem approbat. Causa de Lugo ubi supra, & credo esse satis conformem communi Doctorum sensui: quamvis Navarrus in *summa cap. 3. num. 10. & 11.* asserat, neminem, quem ipse videt, occasionem proximam pro dignitate debere. His positus.

5. Prima sententia asserit, habentem occasionem proximam absolvi non posse, nisi prius eam reliquerit.